

Forblad

Rationalisering af byggeriets rationalisering

-

Tidsskrifter

Arkitekten 1953, Ugehæfte

1953

Byggeriets rationalisering er et slagord, som har været brugt både i tide og utide uden rigtigt at dække over et reelt indhold. Ganske vist har man længe erkendt, at byggeprocessens forskellige led arbejder urationelt, f. eks. udtrykt i den indtil det uendelige gentagne udtalelse om, at „vor tids murere stadig lægger sten på sten som i middelalderen“; men byggeprocessens komplicerede natur gør det nødvendigt at rationalisere både i produktionen af byggematerialer, i projekteringen og i selve byggeprocessen. Når det derfor har været vanskeligt at give slagordet indhold skyldes det ikke mangel på stof, men snarere dets alt for store rummelighed.

Da arkitekternes mangeårige arbejde for oprettelsen af et videnskabeligt organ for byggeforskning i 1947 førte til oprettelsen af Statens Byggeforskningsinstitut, var der hermed gjort det første og vigtigste skridt til en koordinering af alle de spredte kræfter, der arbejder for en rationalisering af byggeriet. Samme år skete der med oprettelsen af et selvstændigt boligministerium endnu en betydningsfuld ting for byggeriet, og det er netop en meddelelse fra ministeriet, der har givet anledning til disse linier.

Boligministeriet vil nu uddanne rationaliseringskonsulenter, der skal kunne give vejledning om rationalisering af byggeprocessen til arkitekter, ingeniører og håndværkere.

Som bekendt har ministeriet for længere tid siden nedsat et rationaliseringsudvalg med repræsentanter for de interesserede organisationer. Dette udvalg er nået til det resultat, at der først og fremmest må uddannes en række „produktionsteknikere for byggeprocessen“, og der indbydes derfor til et kursus for rationaliseringskonsulenter.

Den 1. juni begynder man et forkursus som skal vare ca. 3 uger og afholdes på Magleås Højskole. Kursus og opholdet på højskolen er gratis. På dette kursus kan der optages ca. 30–35 arkitekter, ingeniører og håndværkere som elever. Foruden at give deltagerne et overblik over de øjeblikkelige muligheder for rationalisering af byggeprocessen, er det tanken blandt deltagerne at udtage 8 til videreuddannelse. Videreuddannelsen begynder den 1. september og påregnes at vare omtrent 1 år. Hvor alvorligt denne sag er ment fra ministeriet understreges måske af de lønvilkår, man byder de teknikere, der går ind for dette arbejde: under uddannelsen oppebæres en månedsløn på ca. 1500 kr., efter uddannelse ca. 2000 kr. – Det er notabene en selvfølge, at disse lønninger er ens for arkitekter og ingeniører. – Det er meningen at de 8 hver i sin landsdel efter uddannelsen skal virke som konsulenter, i de første 1–2 år for boligministeriets regning. Midlerne hertil er tilvejebragt ved et amerikansk tilskud i henhold til Benton-Moody-loven.

Selve byggeprocessen hører til arkitektens naturlige fagområde: så længe byggeriet havde et forholdsvis

enkelt forløb var det en selvfølge, at arkitektens ledelse også omfattede bygningens hele tilblivelse. Men med byggeriets vækst, både forøgelsen af det samlede byggeri og udvidelsen af de enkelte projekter, har det været vanskeligere og vanskeligere for arkitekterne at gennemføre deres indflydelse på hele byggeriet. Den enkelte arkitekt har heller ikke den nødvendige økonomiske magt til at kunne øve afgørende indflydelse på den mere og mere komplicerede byggeproces. Drevet ud i sin yderste malkonsekvens, fører dette forhold til at arkitekten nøjes med at interessere sig for hvordan huset „ser ud“, men ikke for hvordan det „bliver til“.

At arkitekterne har erkendt denne fare turde bl. a. fremgå af de for tiden under udvikling værende ændringer i arkitektuddannelsen. Danske Arkitekters Landsforbunds forslag om oprettelsen af undervisning i rationalisering og om et forskningslaboratorium på Kunstakademiet er endnu kun på papiret. Men i Akademiets bygningsskoles B-klasse har de unge studerende under arkitekt Kjærgaards ledelse igennem de sidste 3 år med glimrende resultater taget spørgsmålet om byggeprocessen op til behandling under deres arbejde med eenfamiliehuset, hvorved der er skabt et fortrinligt grundlag for viderearbejde.

Der er således næppe tvivl om, at arkitekterne vil tage dette nye initiativ fra boligministeriet lige så alvorligt, som det er ment. Byggeprocessens komplicering nødvendiggør til en vis grad en opdeling af arkitektens arbejdsfelt i flere specialer. En af nøglerne til at fastholde og udvide arkitekternes indflydelse på byggeprocessen, bliver nødvendigvis en større indsats, grundet på specialviden om byggeriets tilblivelse, en indsats som hver enkelt arkitekt næppe kan påtage sig. Rationaliseringskonsulenterne har mulighed for at blive de specialister indenfor arkitektstanden, der kan understøtte denne indsats.

Hvad byggerationaliserings konsulenterne skal uddannes i, hvad deres arbejde mere detaljeret skal gå ud på er der faktisk ingen der ved; hvilket tydeligere end alt andet understreger det ganske uafklarede i situationen omkring byggeriets fremtidige udvikling. Det er imidlertid netop det der gør hele denne sag ekstra spændende, at disse 8 mennesker selv skal være med til at tilrettelægge deres egen undervisning og deres fremtidige arbejde.

Der findes ingen lærebøger og – bortset fra den nævnte undervisning på Akademiet – ingen fortilfælde, intet fag „byggeprocessen“ eller „byggeriets rationalisering“. At det ikke gør arbejdet for lederen af kursus lettere er indlysende; at det gør arkitekterne selvsikre til at deltage i stort tal i dette arbejde er lige så klart, motiveret i arkitekternes uddannelse og faglige hovedprincip, der lægger vægten på samling, koordinering af bygningens og byggeriets forskellige elementer.